

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., št. 19.
Četrtkova številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravištvo: Ljubljana,
Frančiškanska ulica 6-I

Stane mesečno 2½ pšeničnih šg, celoletno 30 pk. V maju 1922 računamo pk po 4 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.
Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Glasilo Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 72 pk = 28 80 Din, mesečno 0.60 pk = 2.40 Din. (V maju 1922 velja 1 pk 4 Din.)

Naše razmerje do sovjetske Rusije.

Slovanstvo in človeštvo.

Kako napačno je, če se delavno ljudstvo opeša na razne narodne stranke, vidimo prav dobro na polomu, ki ga je doživela vseslovanska misel.

Slovinci smo skregani na vse strani. Z najbližimi sosedi Hrvati imamo še nekaj stikov, pa posebno pristrčni ti stiki niso — še dandanes slišiš precej pogosto staro, žalostno neumno rimo: Hrvat je tat! Ta rima nima prav nikake opravičbe, prišla je zgolj po tisti neumni poeziji, ki misli, da je vsebina odvisna od zvoka dosameznih besed. V resnici je Hrvat prav tak tat, kakor mi Slovenci, nič več, nič manj. S Srbi smo skregani prav tako. Imamo sicer stranko (liberalno), ki živi danes od samega prijateljstva s Srbi, pa njeni pristaši govore o srbskem balkanizmu prav tako zaničevalno, kakor ponavljajo »Hrvat je tat!« pristaši nasprotne stranke (klerikalne), čeprav pravi ta stranka, da dela roko v roki s Hrvati. S tema dvema narodoma tvorimo isto državo, sploh ne maramo, da kdo govori tu o narodih, ker smo vsi en sam narod s tremi imeni...

Z Bolgari, ki tvorijo z nami tudi en sam narod, čeprav s štirimi imeni — s temi se moramo kregati, če ne nas proglašajo za sovražnike SHS. S tem smo opravili Južne Slované. Kvečjemu če še pripomnimo, da koroški in primorski Slovenci ne spadajo več k Jugoslovanom, ampak k Nemcem in Lahom, posebno od takrat, odkar je »prepovedano« govoriti

o Jugoslovanih in o Jugoslaviji. Za tiste narodneže, ki mislijo, da hujskamo proti Nemcem in Lahom, bodi izrecno povedano, da pri njih to ni prepovedano, to velja samo za kraljevino SHS, ki je hotela v svojem vseslovanskem navdušenju rešiti vprašanje zedinjenja Južnih Slovanov s prepovedio rabe njih imena.

Poglejmo malo k Severnim Slovanom. Vseslovanska misel se je rodila pravzaprav med Čehi. Priznati jim moramo, da so tudi največ delali zanjo, čeprav se niso n. pr. s Poljaki prav nikdar dobro razumeli in je po svetovni vojni že večkrat pretela celo »bratomorna« vojna med njimi. Tudi z Ukrajinci se dolgo niso mogli pobotati, saj jim še imena niso priznali, ker so hoteli narediti iz njih Velkoruse, da bo vseslovansko zedinjenje tem lažje. Zdaj imajo kot dedščino po Madžarih tega naroda precej v svoji veliki državi, zdaj jih ne razglašajo več za Velkoruse, temveč upajo, da naredijo iz njih kmalu dobre Čehce. Z našo državo hočejo imeti Čehi dobre, prijateljske stike, zato so prenehali govoriti o Jugoslaviji in pišejo vedno le SHS. Mala antanta je zato jako močna, čeprav brez in proti Bolgarom, pa tudi vseslovansko misel dobro podpira, kajti upati je, da pridobi v kratkem Rumunijo za vseslovanske cilje. Čehi upajo nekaj še tudi na Italijo in naša vlada menda tudi drugače ne bi popravljala Rapalske pogodbe. Morebiti ni napačna ta misel? Če damo Italiji še nekaj

Slovencev, bode tako močan živelj tam, da v nekaj desetletjih lahko vso Italijo poslovenijo. Potem bi bilo Jadransko morje res slovensko. Črno morje bi nam poslovanilo Rumunija; Avstrija bi se ne mogla več upirati, potem bi prišla na vrsto Nemčija itd., kmalu bi bila slovanska tudi Anglija in ž njo vse njeno svetovno gospodarstvo. Kakor vidite, ni tako prazna vseslovanska misel, ta ideja je res velika in svet preobrazujoča.

Le neko malo zaprekico moramo še prej odstraniti. To namreč, da zazdaj še niti Čehom nismo posebno naklonjeni. Če potrebujemo njihovega kapitala, ga kličemo na pomoč proti nemškemu. Ko se pa pri nas udomači in začnejo delati velike dobičke, kakor se pri kapitalu razume samo po sebi — takrat začnemo tarnati, da nas Čehi izpodrivajo, da niso nič boljši nego Židje in začeli smo že tudi zmerjati jih s psovko »Slovanski Židje«.

Tudi s Poljaki smo navzkriž, posebno zato, ker so v Avstriji držali vedno z Nemci in proti nam. Poljsko ljudstvo sicer ni ničesar vedelo o tem sovraštvo, kakor tudi naše ne — saj je bilo ljudstvo sploh tu in tam popolnoma nedolžno prav tako, kakor pri češkem kapitalu — saj je delala vso veliko politiko edinole visoka poljska žlahta s cerkvenimi dostojanstveniki vred, s pomočjo katerih je znala poljski narod držati trdno pod zaščito »Čenstohovske Matere božje«, ki zna brez kruha potolažiti vse pobožne Poljake, kadar so lačni...

Z Rusi nismo delali nič drugače. Poznali jih nismo nič, samo to smo vedeli,

A. R... n.:

Avtonomija Prevalje.

(Nadaljevanje in konec listka v »Lj. gl.« z dne 20. aprila.)

»Stvar te zanima ka-li; sem pa tudi ponosen na to napravo. Le pristopiva!«

Pristopila sva in brez odloga je začel moj rojak razlagati svoj izum. Bila je kadunja 2 m dolga 1 m × 1 m visoka in široka. Namenjena je, kakor mi je povedal izumitelj, za bodoče volitve v tej državi kot volilna škrinjica. Za vsako stranko v občini je bila posebna odprtina, skozi katero so se metali s kandidati strank popisani volilni listki. Na dnu skrinje ali kadunje pa je bila ena sama odprtina, skozi katero so prišli volilni listki na svetlo. Sedaj jih je bilo treba samo še skrutinirati in rezultat volitev razglasiti. Torej povsem priprosta reč, a imela je eno veliko posebnost, kakor mi je razložil rojak: da se s to volilno škrinjico za vse večne čase zagotovi izvolitev kandidatov SLS stranke.

Tega seveda nisem mogel pojmiti in sem bil prisiljen igrati nevernega Tomaža.

»Pa poizkusiva!« — In poizkusila sva. Od kupov že pripravljenih in popisanih glasovnic s kandidati raznih strank vzamem 50 glasovnic stranke JDS, ter jih vržem v pripravljeno odprtino.

Vse naj bo SLS!« zakliče moj rojak. Polagoma so se skozi spodnjo odprtino začeli valjati listi in ko sem pregledal drugega za drugim, sem opazil, da so bili kandidati liberalcev spremenjeni za SLS stranko, kakor baš v Prevaljah gori.

Vzamem od kupca NSS glasovnic 100 volilnih listkov ter se dodobra prepričam o pravilnosti kandidatov te stranke. Nato jih vržem v primerno drugo odprtino.

»Trije glasovi naj bodo NSS!« zakliče razgreto moj rojak. Zazdelo se mi je v tem trenutku, da slišim dolg vzdihljaj. Priti je moral iz skrinje, nisem pa imel poguma, vprašati prijatelja, kako da je celo notranji ustroj kadunje bil zaintere-

siran za volitev. Drugi skrutinij je pokazal 3 kandidate NSS vse drugo SLS.

Po dobrem pregledu kandidatov SSJ sem vrgel cel vrhan klobuk glasovnic soc. dem. stranke v primerno odprtino kadunje.

»10 glasov SSJ!« veli prijatelj komisar ob moji desni. Nisem se varal zastran vzdihla že popred, kajti zasljal sem zdajci iz kadunje glas — tresoč sicer, a vendar jasn človeški glas: »Bo jih preveč za socije!«

»Norec!« vzklikne pridušeno volilni komisar, »še teh par glasov jim ne privošči, hoče biti bolj papeški kot pa jaz«, — glasno pa je pristavil: »Ne boj se, saj je samo za špas!«

Doslovno je skrutinij kazal rezultat, kakor ga je volilni komisar - rojak ukazal.

»Prijatelj, velik boš!« S temi besedami mi stisnem v znak občudovanja desnico. Naravno pa, da me je vsekakor najbolj zanimal notranji ustroj čudezne škrinje. Brez odloga mi dovoli prebrisan rojak vpogled, ter lastnoročno odpre

da jih je strašno veliko in da so Slovani. Kadar nam je slaba predla, smo si mislili: »Rus je z nami!« in smo se tolažili s to pomočjo prav tako naivno, kakor pobožno ljudstvo z nebeškim kraljestvom: potrpiamo, tam bo vse poplačano! Tega pa nismo pomislili, da je ljudstvo še bolj nezavedno, še manj izobraženo in da še bolj trpi pod carjem nego mi pod cesarjem. In ko so se Rusi 1917. leta otresli carja in iskali v medsebojnih bojih potov in sredstev, kako se otresti ne le carja, temveč tudi carističnega režima, smo se v svoji slepoti posadili na sodni stol in sodili o stvarih, ki jih prav nič ne poznamo, z edino mislijo: car je bojeval proti Nemcem, boljševiki pa ne marajo vojne, torej bi nam car lahko pomagal, boljševiki nas hočejo pa potlačiti še bolj pod nemški jarem. Iz umazanega egoizma smo hoteli, da naj trpi rusko ljudstvo še nadalje pod carjem, naj krvavi v vojni, naj umira duševno in telesno za nas, ki sami nismo imeli korajže otresti se nemštva, temveč smo mu hlapčevali zaradi — polnih loncev.

Taka je bila naša vseslovanska ideja pred vojno in med vojno. Zdaj po vojni je pa še slabše. Tiste Ruse, ki ne marajo delati in ki zato ne smejo biti na Ruskem, tiste redimo v Jugoslaviji in jih oborožujemo proti Rusiji, kakor da bi naš lastni militarizem še ne požiral dovolj milijard. Proti celemu ruskemu ljudstvu pa nastopamo skupno s francoskimi kapitalisti in zadnje dni pišejo uradne vesti, da se bomo tudi v Genovi držali Francozov proti Angležem. Angleži pa tudi sami niso prijatelji Rusije, samo toliko pametnejši so, da vidijo zgodovinski in gospodarski tok in priznavajo zato Rusom vsaj nekaj »samoodločbe«, dočim Francozi nikakor ne marajo s sedanjo rusko vlado sodelovati.

Prav isto je glede Nemcev. Tudi tu so Angleži uvidevnejši, Francozi pa v svojem sovraštvu popolnoma slepi. Naša vlada gre s Francozi seveda ...

Zdaj so pa naši trgovci uvideli, da tako ne gre. Oni trgujejo in delajo dobičke, zato jim ne gre v glavo, zakaj bi z Nemci ne smeli trgovati. Čeprav gredo z vlado čez drn in strn, vendar piše »Trgovski List« 29. aprila protivladno, še več, socialistično! Žal mu je, da Slovenci ne poznajo francoskega pisatelja Anatola Francea (A. France), ponatiskuje njegov govor in h koncu dostavlja:

kadunju. — Osupnem! — Znal sem, da zleze šleva iz bojazni pod klop, a da bi se kdo iz simpatije stisnil celo v volilno skrinjo, to mi je bilo novo. Ni mi bilo ljubo podaljšati muko razkrite tajnosti »notranjemu ustroju«, zato sem se obrnil stran, skrinjica pa se je slišno zaprla; prijatelj je še pritisnil na pokrov z vso svojo težo in zopet je stala zagonetna kadunja na svojih masivnih nogah, čakajoč svoje politične naloge v bodočnosti.

Opozoril pa sem rojaka na nevarnost, da bodo tudi druge stranke kopirale njegov izum. A varal sem se, kajti tudi v tem oziru je previdni prijatelj že vse potrebno ukrenil.

»Patent imam že v žepu ter ne dopustim nobene kopije. Ta volilna skrinjica je last avtonomnih Prevalj v peklu in samo jaz jo smem razmnožiti. Naši stranki je za večno zasigurana večina in nadvlada tukaj.«

Mimogrede opomnim, da bo to dejstvo oviralo priseljevanje pristašev nasprotnih političnih skupin in da bodo le

Ta govor je poštena lekcija francoskemu imperializmu, ki hoče na vsak način, da si Nemčija več ne opomore, in ki nikakor noče slišati o razoroženju.

Socialistom seveda ta pisatelj ni neznan. Čitatelji »Napreja« ga poznajo in tudi kmetsko socialistično ljudstvo ve, da je ta mož — socialist. Saj je še nedavno čitalo v »Ljudskem Glasu«, da je prejel Noblovo nagrado, ki pomenja milijonsko imetje, in da je vse to imetje poklonil stradajočemu ruskemu ljudstvu. Seveda so klerikalni in liberalni kapitalisti to zamolčali, ker imajo vsakega poštenjaka za neumnega, če se odreče nepredvidenim dobičkom v korist tistim, ki jih je zadel nepredvidena nesreča.

Anatol France je govoril sledeče:

Evropo je treba obnoviti. Gre za naše življenje. Dovolj je bojevitega duha. Seveda moramo zahtevati in dobiti dolžno odškodnino, to je koncem koncev naša pravica. Tega pa ne smemo zahtevati z otroško trmoglavostjo od enega samega naroda, zlasti ne takih vsot, katere bi nam ne mogle izplačati vse države na svetu, ko bi izpraznile vse svoje blagajne.

Ne pravim svojim rojakom: Nikar ne sovražite, pozabite! Predobro poznam človeško naravo, da bi jih k temu pozival in zaman trosil besede. Jaz pravim: Bodite pametni! Ljubite mir in ne delajte nasilja! Kajti nasilje škoduje na obe strani, trpinči onega, ki ga izvršuje in onega, kateri ga mora pretrpeti! Francozi! Ne težite po hegemoniji (nadvladi), ki ni nikomur več mogoča niti na kopnem, niti na morju! Ne sanjajte o zmagah, niti o zavajevanjih! Ne želite si usode Velike Britanije: nimate vzroka, da ji pridate. Bodimo umerjeni: gre za naše življenje. Zmanjšajmo vojsko, skrajšajmo vojaško službo. Nujna potreba je, da si prilranimo ta grdi, brezuspešni trošek.

V splošni bedi vseh držav je Francija morda najmanj nesrečna. Današnji dan se še prenese — a jutrajšnji? Nesreča kroži okrog nas. Širi se po ogromnih ozemljih, vsak dan pridobiva na razmahu in se nam približuje, grozeč, da nas stane. Ako je sploh mogoče, da jo odvrnemo, jo moremo samo z enim sredstvom, z mirom, toda s pravim mirom, a ne z onim, ki obstoji iz puhlih fraz, bombastičnih govorov na mrtvem papirju, temveč z mirom v srcu. Ta mir obnovi Evropo.

Imejmo sočutje in ako ljubimo slavo, ako moramo biti baš prvi narod na svetu, bodimo to po razsodnosti, modrosti in

ti rajši postali filistri. V tem slučaju pa volitve v občinski parlament tukaj itak odpadajo.

»Da, prav imaš, a jaz se bavim s tiho željo, spraviti to kadunjo tudi gori v Prevalje.«

»Srečna misel!« pristavim.

»Žalibog, mi carina dela težkoče in v Belgradu delajo ovire.«

Še meni je vzkipela kri. Odhajajoč od kadunje proti jugu, sem se spustil v znak sočutja in enakosti mišljenja v daljšo ostro kritiko radi ovir v Belgradu in carine, katera dva činitelja ne uvidita nujne potrebe pospeševanja načrtov mojega rojaka, stremečega za prekorrjstnim ciljem, kratko izraženim z besedami velikega slovenskega politika: — ena čreda, en hlev, en pastir — ampak bi rada na vsak način tudi vidno nagajala mojemu ženiju. Naj bi se rajši brigala za verižnike, valutne špekulante ter podobne temne elemente, pa ne ovire delala našim redkim duševnim velikanom in njih svobodnemu razmahu.

pravici, ki ve kaj je mogoče in kaj je dobro, z mirnim pregledom, ki obsega vse človečanstvo. Poslušajmo lepo Goethejevo besedo: Bodimo dobri Evropejci!

Tako francoski socialist. Če je to »Trgovskemu Listu« všeč, mu mora biti všeč tudi vse drugo, kar je v zvezi s tem. Francoski nacionalisti kriče proti A. Fransu, da jih je izdal. Tudi proti nam kriče, da izdajamo slovensko ljudstvo, kadar ga učimo, naj ne sovraži Nemcev, temveč naj se združi z njimi proti kapitalistom, ki hujskajo narode proti narodom, ki pripravljajo vojno, od katere imajo vselej dobiček, če zmaga njih država ali pa ne. Kdor hoče mir, mora biti proti vojni!

Delavno ljudstvo je pa proti vojni tudi še iz drugega vzroka. Militarizma ne moremo plačevati! Lačni smo! Če je na pre malo kruha, naj delajo mladi fantje na polju, ne pri vojaki. Tovarne naj izdelujejo polisko orodje, ne topov, umetna gnojila, ne smodnika! Wranglovci naj se ne pripravljajo za naš denar na vojno proti Rusiji, ampak naj delajo in naj si svoj kruh zaslužijo! Tako je treba gledati na naše razmere do velikega ruskega naroda, tako tudi do vseh Slovanov, tako tudi do vsega človeštva.

Skrbimo, da bomo predvsem dobri ljudje, potem bomo tudi dobri Slovenci!

Smrad iz ljubljanskega gledališča.

(Novo nasilje.)

Pred 3 tedni smo pisali, kako se hočejo krivci otresti glavnih prič, predvsem g. Franceta Kolerja, ki je služil v operi kot vratar. Iznatni ga hočejo iz države in izročiti italijanskim oblastim, ki ga bodo zaprle, ker je delal za Jugoslavijo. Našim narodnjakarjem seveda ni prav nič mar, če kopljejo grob poštememu Jugoslovancu, ki je bil toliko naiven, da se je dal od njih zapeljati v nacionalistično navdušenje in da je pri tem pozabil, da iščejo v narodnjakarstvu samo osebnih dobičkov. Zdaj čuti to na lastni koži.

Na Slovenskem ni nikogar, ki bi revežu pomagal. Celo vrsto nacionalističnih društev imamo, ki molzejo iz ljudstva prispevke za narodnostno obrambo. Vsi njih odborniki so čitali o tem, saj je gledališki smrad tako oster, da čitajo prav vsi Ljubljančani o njem z velikim zanimanjem. Pa nikomur ni prišlo na misel,

Po teh sočutno izrečenih mislih sem razvedril lice prijatelju. Vidno pa je oživel, ko sva se približala skali, iz katere je žuborel živahen studenček, čist kakor sinje nebo. Nad izvirom njegovim je blestel napis: »Studenček k Mladim junakom.«

Za 20 let se mi je zdel moj rojak pomlajen, obraz se mu je nekam posebno oživel, iz oči je sevalo dolgo zadržano satansko veselje, roke so se krčile v pesti. Ko je povzel besedo, mi je od nekoga notranjega razburjenja donel tresoč glas.

»Na ta izum sem najbolj ponosen. V moje največje zadovoljstvo in naslado se bodo mučili šolmeštri privzgojiti naraščaj za »Svexo vojsko«, t. j. »Mlade junake«, pa vendar bodo otroci vsak sleherni dan pijani kakor Abraham pod hruško. Vse to bo storil ta čudežni studenček, nedolžen kakor izgleda, a veklenski po učinku. Seveda sloni uspehi na raznih momentih, ki se samo slučajno ujemajo. Ponosen sem, da sem znal združiti priprost mehanizem s psihološkim momen-

da je treba tudi tega moža braniti. Drugače bo zmeraj manj takih, ki bi hoteli narodnost kaj delati. Vsa ta društva namreč zamenjavajo narodnost z državo, državo z vlado, vlado pa s posameznimi osebami, ki se jim ne marajo zameriti. Zato molče, čeprav gre za veliko in sveto narodno stvar. Tako se je zgodilo, da branijo K. samo socialisti.

Tudi mi se za g. Kolerja ne bi brigali. Nismo zato tu, da pomagamo posameznikom, ki jih je kolo kapitalističnega stroja zmečkalo, temveč zato, da zbiramo in poučujemo, kako se je treba z organizacijo braniti tega kapitalističnega stroja. Toda — pri gledališki zadevi ne gre samo za Kolerja, temveč za smrad, ki ga je treba odstraniti. In odstranili ga bomo, pa čeprav bi imeli res razširiti ga — po »Slovenskem Narodu« — od Triglava do Soluna. Ker vidimo, da uradi na Slovenskem niso zmožni izčistiti to prosimo socialistični poslanski klub, da spravi to zadevo pred skupščino. To je tem potrebnejše, ker se nasilje napram g. Kolerju nadaljuje in stopnjuje.

Slavna gosposka se je letos vsestransko poslužila naše proslave Prvega majnika. Bolniška blagajna in tudi še drugi zavodi so sklicali za 1. maj seje in se-stanke, da bi socialisti ne mogli sodelovati pri svoji slavi. Tudi policija je razumela ta trik in mislila: Prvega maja bomo imeli socialisti polne roke dela, torej ta dan lahko — izženemo Kolerja, ta dan ga ne bo mogel nihče braniti. Pa so mu poslali policista z naročilom, naj gre takoj z njim na vlak in čez mejo. Seveda so se uredili. G. Koler bo dobil pošten dekret, kjer bo povedano malo več, nego to, da »se bo nastopilo proti njemu po zakonu«. Iz tega stavka puhti nele avstrijskantska nemščina, temveč tudi balkanizem... Upamo pa, da se potom javnosti s časom tega vendar otresemo, čeprav — nam nagaja tudi telefon.

Slavne urade prosimo, naj sporoče vsaj javnemu mnenju, če ne marajo nam, zakaj hočejo Kolerja izgnati. Današnji »Slovenec« ima notico, ki izgleda uradno, čeprav še nismo slišali, da bi bil »Slovenec« uradno glasilo policij, ravnateljstva. Po tej notici je izgnanih iz naše države 14 oseb, med njimi g. Koler in njegova žena. Pri vseh je pripisano, zakaj, pri Kolerjevih zakoncih pa nič, še to ne da štá »državi nevarna«.

tom, kar ne zna niti Edison — namreč: ta električen gumb tukaj, s prečudno in meni nerazumljivo navado šolmeštrov, ki ne jedo in ne pijo v pričujočnosti šolske mladine. Na samem si uteši šolmešter glad in žejo. Čim bodo torej pristopili vzgojitelji mladine k studentu, ho pritisnil moj službojoči famulus, specialno inštruiran za ta posel, na gumb in tekla bo kristalno čista oživiljajoča voda, sicer pa bo curljala pristna kristalnočista rakija v uteho otrok. Noben šolmešter pa ne bo rešil zagonetke, da otroci odhajajo vijani, a šolmeštri sami ostajajo trezni.

Zlobno se je prijatelj nasmejal po teh besedah. »Ali misliš, da bo pravični Bog poslal otroke v to avtonomno peklenško vas?« vprašam zdaj. »To je principižno vprašanje, katero so nekateri svečeniki vseh ver — filistri — že rešili za naše avtonomne Prevalje v neugodnem smislu. »Mene samega to pa ne skrbi,« je dostavil moj »moralist« ravnodušno, »imam namreč nekaj dobrih prijateljev tam gori, ki bodo preskrbeli, da pride vsaj nekaj mladine semkaj, ter bodo zastopane vse starostne skupine. Ob majčkeno naslado torej ne bom prišel.«

Preiskovalni komisar je izjavil, da bo Kolerju pomagal do pravice. Prosimo tudi njeega, da prekine svoj trdovratni molk, če ne, se ne bomo zadovoljili z izjavo, da ni organiziran, ampak bomo izrazili svoj sum, da hoče pomagati krivcem pri odstranjevanju ene izmed glavnih prič.

Tudi g. M. Hubada opozarjamo, da prevzema s svojim molkom večjo odgovornost, nego jo je prevzel z nastopom službe. Javnost je čitala naše odprto pismo in si na ta molk misli svoje. Tudi ni prav, da pušča g. Kolerja tako na cedilu, čeprav je izjavil, da bo gledal to krivico popraviti. Kakšne zapreke so se mu nastavile na pot? Javnost ni samo radovedna, ampak ima pravico izvedeti vse to!

Politične vesti.

+ »Arbeiter Zeitung« in naše nad vse patriotično ministrstvo za notranje zadeve. Sodrugi Golouh je radi sramotne prepovedi ministrstva za notranje zadeve glede razpečavanja glavnega glasila avstrijskih sodrugov 8. t. m. naslovil parlamentu sledečo interpelacijo:

Ministrstvo za notranje stvari je lani prepovedalo razpečavanje nekaterih inozemskih listov v naši državi. Pleg ostalih je prepovedalo tudi glasilo nemško-avstrijske socialno-demokratske stranke »Arbeiter Zeitung«. Ta prepoved se mi zdi še posebno neumestna in neopravičljiva. »Arbeiter Zeitung« je resen in upliven list; socialistična načela, ki jih širi in zagovarja, so obenem načela socialističnih listov, ki izhajajo nemoteno v naši državi. Vesti in članki o razmerah v naši državi, ki so doslej izšli v tem listu, niso bili nikoli nacionalistično sovražne vsebine, marveč so bili pisani vedno v duhu socialistične kritike in socialističnega dosmatranja političnih in socialnih pojavov. — Vprašam torej gospoda ministra, zakaj je bila »Arbeiter Zeitung« prepovedana ter če je pripravljen ukiniti to prepoved. — Prosim za pismen odgovor ter da se smatra vrašanje za nujno.

Radovedni smo sedaj, če se bo vlada na to interpelacijo kaj zganila in če bo napravila konec enemu izmed nešteti sramotnih dejanj svojega delovanja. Zelo smo radovedni, ker tisti ljudje, ki so »Ar-

»A tako,« pristavim malodušno, »za tako delo pa je treba dokaj prisotnosti duha in mnogo krepke volje!«

»To pa to, ampak kaj hočem!? Danes je pač politična konstalacija taka, da se morajo vsa sredstva uporabiti k dosegi naše zmage.«

»Kaj pa bo oblast rekla?«

Odgovora nisem dobil, pač pa se mi je dozdelo, da je popolnoma flegmatično pokazal s palcem desne roke preko rame, direkcion volilna škrinja.

Precej poparjen radi nesrečne politične konstalacije, ki je kriva, da se bo zalival nežni cvet z ognjeno vodo peklenškega studenta, jo mahneva skupno k nekemu napol dograjenemu poslopiju blizu vhodnih vrat.

»Kaj pa tukaj?«

»To bo konzum in sicer sem ga radi boljšega prometa postavil sem k vhodu, da lahko tudi drugi nakupujejo tukaj svoje potrebščine, ne da bi nas nadlegovali v našem teritoriju. Priznati moram, da me je vse to delo navdajalo s tiho radostjo. Premoženje bo raslo. Mislil sem, če že kmetje spravljajo na kupe, zakaj bi še jaz denarja ne?«

beiter Zeitung« prepovedali, imajo drugače polna usta najsijajnejših »tiskovnih svobod«, s katerimi osrečujejo naivne državljane, ki jih z volitvami vzdržujejo na krmilu.

+ Impertinenca. Zadnje »Jutro« je poročalo, da je ministrstvo financ na zahtevo demokratskih poslancev naročilo, da mora biti uredba o povišanju mezd in draginskih doklad za železniške delavce izdelana do prihodnje seje finančnega odbora. Zelo dobro je, če se bo v tem skandaloznem vprašanju enkrat napravil red, da pa liberalno časopisje pripisuje kako zaslugo v tej zadevi svojim predstavnikom, ki so doslej imeli za bedo železničarskega proletariata gluha mušesa in so jo celo z vzdrževanjem sedanjega režima še poslabšali, je impertinenca, ki nam postane pa koj jasna, kakorhitro si pred očimo, da ima buržoazna gospoda ogromen želodec za podobno prebavo. Dober tek, gospodje! Za mirno spanje pa bodo poskrbeli tisti, ki ste doslej zanje imeli le posmeh in groznje!

+ Zadeva Ristić-Hribar pred ministrskim svetom. Proti Atanaziju Ristiću je nastopilo državno pravdnitstvo. Kakor je znano, je Atanazij Ristić kot bivši upravnik Windischgrätzovega veleposestva v vseh slovenskih časopisih objavil proti pokrajinskemu namestniku Hribarju težke obdolžitve. Zadeva je prišla že v narodno skupščino, in sicer je poročal o njej minister Pucelj. Kako bodo zadevo rešili, še ni znano, ker se razprava še nadaljuje.

+ Nov papeški nuncij v Belgradu. Sveta stolica je imenovala pri belgrajski vladi novega papeškega nuncija, msgr. Pellegrinija, ki je bil dosedaj nuncij v Varšavi. Imenovanju novega papeškega nuncija pripisujejo velik pomen, češ, da bo veliko delal za zblizanje katoliške in pravoslavne cerkve.

+ Bivši avstrijski vojni obvezniki in invalidi avstrijske republike. Dne 16. in 17. aprila t. l. se je vršil na Dunaju kongres bivših avstrijskih vojnih obveznikov in invalidov avstrijske republike. Kongresa so se udeležili invalidski zastopniki raznih držav. Slovenske vojne žrtve je zastopal sodrug Ivo Meznarič. Po izčrpanju dnevnega reda lokalno organizatoričnih razprav, je podal sodrug Kornmüller interesantno poročilo internacionale bivših vojnih obveznikov in invalidov cele-

»Lahko nastopi pa tudi kriza, pa bo deficit.«

»Ne verjamem, kajti pred kratkim sem listal v knjigi, ki bi bila vredna sv. Ignacija Loyola, epigram:

Dominus vobiskum

Dobro nese nam konzum

pa sem si mislil, če dobro nese, zakaj bi pa ne realiziral te zlate besede. Koj sem se lotil dela in, kakor vidiš, s stavbo rastejo moji upi v boljše, zlato dobo.«

»No za danes bo zadosti!« pripomni končno prijatelj, »glej, moj čas je sila odmerjen, ker se z vsakim delom porajajo v mojih možganih novi, da ne rečem ženjalni načrti, ki zahtevajo takojšnje izvedbe.«

»Dovoli, katere načrte še imaš v tvoji glavi za presrečne Prevaljčane?«

»No, malce vpogleda ti dam. S koncem teh naprav pride tiskarna, pridejo oštarije — a zadosti za danes. Na delo moram.«

Stisneva si roke in: »V kratkem na svidenje!« se razideva.

Ženji je šel na delo, jaz pa zopet nazaj, odkoder sem prišel.

ga sveta, katere voditelj in tajnik je znani francoski pisatelj Barbusse. O detaljih internacionale in njenega delokroga bomo še poročali.

+ **Veličastno praznovanje Prvega maja v Berlinu.** Čeprav je močno deževalo, so praznovali berlinski socialisti Prvi maj kar najbolj veličastno. Pri manifestacijah je sodelovalo okoli 200.000 ljudi. Proslavo so začeli z overturo »1812« od ruskega komponista Čajkovskega in s petjem združenih delavskih nevkskih društev. Na več kakor 30-tih mestih so nastopili govorniki, ki so povdarjali pomen Prvega maja in obenem pozivali delavce na skupni nastop proti kapitalističnemu razredu.

+ **Krvav Prvi maj v Parizu.** Pariški socialisti so praznovali Prvi maj izven mesta. Protestirali so najbolj proti vladi in proti vojniam, kakor tudi proti vsem nadlogam, s katerimi obsipavajo kapitalistični magnati delavski razred. Ko so hoteli korakati v Pariz z razvitimi rdečimi zastavami, je intervenirala policija. Prišlo je do spopadov, v katerih je bilo ranjenih več delavcev in policistov.

+ **Pomembno praznovanje Prvega maja v Moskvi.** Nad vse svečano so praznovali Prvi maj v Moskvi. Sovjetski voditelj Trockij je imel daljši govor, v katerem je govoril o mednarodnem gospodarskem in političnem stanju. Spomnil se je tudi genovske konference, o kateri se je izrekel precej sarkastično, nakar se je obrnil v ekstazi na rdečo armado, ki je defilirala mimo odra, na katerem je govoril. Sovjetski voditelj Trockij je povdarjal, da bo moralo priti do enotne delavske fronte v najkrajšem času.

+ **Zračni promet med Berlinom in Moskvo.** V Moskvo je že prispel prvi aeroplan, ki ga je poklonila Nemčija sovjetski Rusiji. Prometno službo med Rusijo in Nemčijo bo oskrbovalo vsega skupaj okoli 10 letal. Prometna služba naj bi še bolj okrepila politične stike med obema državama in preskrbovala Berlin kakor tudi Moskvo z najnovejšimi daljšimi poročili — gospodarskega in političnega značaja.

+ **Kapitalistični mogotci med seboj.** Na prošnjo bivše cesarice Zite, se je obrnil španski kralj Alfonz na predsednika francoske republike ter na angleškega in italijanskega kralja, naj bi poslaniška konferenca rešila finančna vprašanja habsburške rodbine. Poslaniška konferenca bo sedaj sestavila seznam vseh bivših posestev Habsburžanov, iz katerih naj bi dobivala habsburška rodbina stalno letno rento. Jugoslovanska vlada se je sicer že protivila tej nakani, toda velika antanta je mnenja, da njen sklep ne bo smel priti v poštev. Ker smo se vedno pokoravali ukazom velike antante, so v belgrajskih parlamentarnih krogih zelo radovedni, kaj bo ukrenila jugoslovanska vlada, če bo vztrajala velika antanta pri svojem mnenju.

+ **Genovska konferenca.** Iz Genove poročajo, da bodo evropske države priznale sovjetsko Rusijo. Sklenile bodo tudi mirovno pogodbo, ki bo obvezna za vse države, ki se udeležujejo genovske konference.

Dnevne vesti.

Mudljivo uradovanje naših oblasti v luči interpelacije, katero je podal sodrug Golouh 28. pr. m. na ministra za socialno politiko: Gospod minister! Leta 1919. se je vršila v Washingtonu delavska konferenca, na katero je naša vlada poslala

kot delavska delegata tudi dr. Ljudevita Periča in Franca Svetka. Potnine in dnevnine se pa omenjenima do danes še niso izplačale, vzlic ponovnim urgencam, ki sta jih imenovana poslala na ministrstvo. Dotični akt se nahaja še vedno v oddelku za računovodstvo in izgleda, da se ni še nič ukrenilo v smeri izplačanja določenevsote, za katero sta se morala tedaj oba delegata zadolžiti, ker se sicer ne bi mogla pravočasno udeležiti konference. — Vprašam gospoda ministra, zakaj se ni še doslej izplačala omenjena vsota ter če je pripravljen odrediti, da se jo takoj izplača. — Prosim za pismen odgovor ter da se smatra vprašanje za nujno.

Davek na poslovni promet. Davčna oblast nas je počastila s sledečo notico: Iz okolnosti, da se zakon o tem davku po davčnih oblastih v celoti še ne izvaja, sklepaio nekateri davkoplačevalci, da se sploh ne izvaja. Po informacijah finančne delegacije pa gre le za zakasnitev iz tehničnih razlogov. Pričakovati je, da bo popolna izvršitev sledila še tekom tega meseca. Da se davkoplačevalci, posebno oni, ki so po omenjenem zakonu zavezani o prometu voditi knjigo, izognejo kazenskim posledicam, se opozarjajo, naj v okvirju zakona zadoste svoji dolžnosti.

Nov bančni škandal v Zagrebu. V »Hrvatski Vseobči Kreditni Banki« je odredilo državno pravdnništvo preiskavo, ker so mu že dali časa prihajale ovadbe o nedopustnih mahinacijah, ki si jih je dovoljeval ravnatelj Josip Koštial - Živanović. Preiskava je imela uspeh, zakaj že prve dni so ugotovili 13 milijonov kron primanjkljaja. Oškodovani pa niso le delničarji, temveč tudi država, ki trpi ravnotako več milijonov kron škode zaradi nedopustnih mahinacij.

Ruska zbirka. Za gladojuče v Rusiji so darovali: s. Ivan Miklič 25 Din, s. Rakovčeva 25 Din, s. Ivan Svetlin 10 Din na veselici v Strnišču nabrano 262 Din 50 p. Dosedaj nabrano skupaj 4992 Din 10 p.

Za gladojuče v Rusiji. Sodrugi v Spodnji Polskavi pri Pragerskem so ob priliki majske manifestacije nabrali 207 K za gladojučo Rusijo. Darovalcem se zahvaljujemo v imenu stradalčevega ruskega proletariata.

Pri vseh podružnicah »Drž. Borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 16. do 22. aprila 1922 dela 287 moških in 216 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 311 moških in 223 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 273. — Dela iščejo: stavbni in strojni ključavničarji, sedlarji, krojači, šivilje, peki, mlinarji, natakariji, natakariice, mesarji, kovači, dninarji, dninarice, viničarske družine, pisarniške moči, vzgojteljice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: gozdni delavci, tesarji, zidarji, mizarji, sodarji, čevljarji, viničarji, ključavničarji, steklarji, vzgojteljice, služkinje, kuharice, kleparji, lončarji, vajenci, vajenke itd.

Ljubljana.

Sad neumornega dela stanovanjske komisije. Matija Krasnik na Slovenski cesti šte. 278 ima že od 23. marca 1922 eno stanovanje (sobo in kuhinjo) popolnoma prazno. Njegov svak, Blaž Krempuš, je pri stanovanjski komisiji pogosto prosil za to neizrabljeno stanovanje — brez uspeha. Na uradu gotovo čakajo priložnosti, da jim bo kdo zanj ponudil visoko napitnino. Hišni gospodar je delavec v pivovarni »Union« in ravno zato »so-

cialno« navdahnjena stanovanjska komisija ne mara upoštevati delavskega stanovanja enakopravno z buržujskim. Stanovanjska komisija si pač misli: ker je revež, naj plačuje davek tudi od stanovanja, ki mu ne obrestuje. S tem bomo najlažje odpravili bedo proletarskih stanovanj mi pa se otresli nadležnih »mrčesov«.

Zastonj tepeš medveda po debeli koži. Popolnoma opravičeno rabimo ta izrek zoper debelokožce, ki sede v uradih raznih oblastih, ker res nočejo upoštevati opravičenih prošelj siromašnega sloja. Stanovanjska afera invalida Meznariča v Ljubljani, še vedno spi. Meznarič, je v samoobrani zalučal tej gospodi resnici v obraz. Toda gospoda ni reagerala, stanovanja mu pa tudi ni nakazala. In kaj bo sedaj? Po domače rečeno, v pričo zakonov in oblastih, mora bolna in revna družina poginiti! Kaj je ukrenil g. minister Hribar zoper ta škandal? Nič! Kaj misli ukreniti, je nam in Meznaričevi družini ostal odgovora dolžan! O tej stvari bomo še na drugem mestu govorili, zob za zob!

Zdravstveno stanje v Ljubljani. V tedenski dobi od 23. do 29. aprila je bilo 20 novorojenih in 27 mrtvih. Vzroki smrti so: Življenska slabost 2, jetika 8, pljučnica 1, škrlatica 1, zastrupljenje rane 1, druge nalezljive bolezni 2, srčna hiba 1, rak 2, drugi naravni vzroki 8, slučajne smrtne poškodbe 1.

Zveza šoferjev vabi na redni mesečni sestanek, ki se bo vršil 8. maja v gostilni Kodela, Rimska cesta šte. 11. ob 20. Pridite vsi, važno! — Odbor.

Praznik sv. Florian praznuje prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Ljubljani v nedeljo, 7. maja 1922 po sledečem redu: Ob pol 9. dopoldne zbirališče pred »Mestnim domom«; ob 9. maša v cerkvi sv. Florjana; nato obhod po mestu. Ob 3. popoldne gasilska vaja pred trnovsko cerkvijo. Načrt vaje: V trnovskem župnišču je izbruhnil požar, ki je dosegel že tudi cerkev in hiše, največja nevarnost je za Dolenčevo hišo, kjer stane polno strank. Pri vaji sodeluje novosnovana mestna sanitetna kolena pod vodstvom mestnega zdravniška. Ob 5. prijateljski sestanek ljubljanskih gasilcev v veliki dvorani »Mestnega doma« ter promenadni koncert na Krekovem trgu pred »Mestnim domom«. V slučaju skrajno slabega vremena vaja odpade. Vabimo ljubljansko občinstvo k tej proslavi. — Odbor.

Maribor.

Proslava Prvega maja v Mariboru je potekla kakor skoro vse proslave v Sloveniji zelo veličastno. Zjutraj ob 5. je priredila pekovska godba budnico. Ob 10. dopoldne se je nato vršil na trgu Tabor shod, ki se ga je udeležilo več tisoč sodrugov. Nastopilo je več govornikov, ki so obrazložili pomen Prvega maja in obenem žigosali napade kapitalistične internacionale na delavski razred. Še bolj svečano je potekla popoldanska manifestacija, ki se je zaključila z odhodom v ljudski vrt, kjer je bila ljudska veselica.

Socializem. Šesto javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: »O socializmu«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 20 minut. — Petek, 5. maja 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din, v II. do VI. vrsti po 2 Din, v VII.—X. vrsti po 1 Din. Stojišče 50 par.

Invalidski dom v Celju in praznovanje 1. majnika. Na dan 1. majnika se je predrznil bivši upravitelj celjskega invalidskega doma, invalidom dobro znani Reš — prepovedati invalidom izhod, ker ga je bilo strah, da bi invalidi ne pogruntali, pri izvajanjih socialističnih govornikov, da vlada pri nas korupcija! Oje, oje! Socialistično prepričanje ne boste odvzeli vojnim žrtvam, ker se vsi zavedajo, da je buržoazija in kapitalizem kriv njihovi nesreči! Kar naprej demagogi, — v korist delavskega sloja! Vojne žrtve bodo pri danem času z vami temeljito obračunale.

Centralizem in bolniško zavarovanje.

Vlada je odločila, da se mora 1. junija priključiti bolniška blagajna tobačnega delavstva okrajni bolniški blagajni v Ljubljani. Klerikalcem to ni všeč, zato kriče proti centralizmu in groze z vlaharjem.

Bolniško zavarovanje mora biti enotno. Nikdar ne bomo trpeli, da bi se kdo iz nezadovoljnosti postavil proti enotnosti, ker upa, da bo v ožjem krogu sam gospodaril, kakor bo niemu všeč. Nihče ne bo gospodaril sam, vsem gospodom bomo postrigli peruti.

O prevratu in pri splošnem neredu, posebno pri pomanjkanju trdnih organizacij, takrat je bilo mogoče, da so si posamezni gospodje uredili svoje urade kakor otroci svoje gledališče z lutkami. »Potegnem za vrstico, pa se vse giblje, pritisnem na knof, pa odmeva po vsem pašaliku!« Pri neredu so gospodje res vsemogočni, posebno še, če imajo kaj policijskega talenta. Toda posledica vsakega nereda je beda. Beda odpira oči. Odrte oči vidijo in spoznajo, da je treba nered odstraniti in da so zato potrebne organizacije. Organizacije bodo poskrbele z lahkoto, da se bo uradovalo po enotnih zakonih in predpisih, ne pa po gospodskih muhah. Volitve bodo. Volitve ne samo v bolniško blagajno, temveč tudi v druge zastope ter tudi v narodno skupščino. Volitve bodo odpihale gospode tu in tam, pa naj si bodo centralisti ali avtonomisti. Vladali bodo tisti, ki bodo za — samoupravo ljudstva.

Dopisi.

Proslava Prvega maja v Rogaški Slatini. Delavstvo državnega zdravilišča je nadvse dostojno praznovalo svoj delavski praznik 1. maj. Kmečko delavstvo se ni moglo udeležiti manifestacije vsled poliskega opravka, ker je ravno bil krasen dan. Interesanten je bil shod, ki se je vršil pred poslopjem gledališča v parku. Shoda sta se udeležila tudi ostala gospoda, ki ne spada v kmečko delavski razred. Sodrug Meznarič je imel priliko, seznaniti to gospodo s socialističnim programom, z bodočim delom kmečko-delavskega sloja. Govornik je posvetil pozornost Wranglovi armadi, zlasti pa gosp. generalom in konzulom, ki žive na račun izmozganega delavskega sloja v Rogaški Slatini. Priznanje ruske sovjetske republike, zlasti ohnova gospodarskih in političnih razmer v Jugoslaviji in v ostalih državah, ni bila gospodi všeč, z njihovega obraza je sijalo nezadovoljstvo. Delavstvo pa je živahno pritrjevalo socialističnemu govorniku.

Zdravilišče v Rogaški Slatini ima, kakor znano, novega ravnatelja dr. Stera. Kako bo zdravilišče uspevalo pod njegovim vodstvom, bomo videli šele po njegovem delu. Par ravnateljev je prišlo in izginito in zato tudi zdravilišče ni moglo

kvišku. Na prvi pogled je videti, da ima novi ravnatelj voljo, storiti nekaj stvarnega za zdravilišče. Proti delavstvu nikakor še ni nastopil z onim studom kakor nekateri prejšnji ravnatelji. Da je zaposlen, mu ne odrekamo, vsekakor pa mora biti dovzeten tudi za stvari, ki se gode okoli njega, in se, če sliši od raznih ljudi kake pritožbe, o stvari tudi sam prepričati. Gospod ravnatelj je jurist in kot tak mora pravično soditi vsakogar, naisi bo A. ali B., ne oziraje se na levo ali na desno, pa naj bo tudi sam hišnik Slanc. Imenovani je premožen posestnik, lastnik vile, raznih drugih stanovanj in velikega vinograda. Zemlje ima dovolj. Lansko leto je kupil od g. Ogrizka tudi konje in drugo živino. Govorijo, da je dal svojo vilo v najem za letno 20—40.000 K. Vkljub temu hišnik ni zadovoljen in vedno tarna in prosi g. ravnatelja, da mu odkaže v najem zdraviliške njive in travnike. Sedaj, ko je bila pritisnila dolga zima je ta hišnik prodal državnemu zdravilišču za približno 72.000 K sena. Tudi to je premalo. Najbrže g. ravnatelj ne ve, da cela njegova družina služi v zdravilišču. Slanc kot hišnik, njegova žena oskrbuje najlepše sobe, ena hčerka je v pisarni, druga je tudi pri blagajni. — Gospod ravnatelj! Ali ni v občini boli potrebni ljudi, kot so ti-le? Prepričani smo, da jih je! Ako ima ta človek posestvo, vilo in druga stanovanja, zakaj mu daje zdravilišče še več na razpolago? Ali ne bi bilo za zdravilišče v vseh ozirih boli gospodarsko, če bi šel Slanc pod svojo streho? Ali ni tu neštoto ubogih in lačnih delavcev, ki so zemlje boli potrebni kot Slanc?

Glas delavstva.

Zabukevca. V 92. številki »Novega Časa« me napada ovaduški Jakec. Sicer bi bil na njegov članek lahko odgovoril, predno je izšel, ker je naš Jakec že poprej imel v jami zborovanje in pri tej priložnosti poslušalcem tudi svoj članek prečital. Zaradi tega zborovanja bi ga lahko ovadili pri g. obratovodju, kakor dela to on, če sliši v jami, koga razgovarjati se o stvarih, ki niso v njegovo korist: toda tudi s tem mu prizanesem, čeprav si je pošteno zaslužil, da mu vrnem. Ne maram biti ovaduh, kakor je on, kar pa se tiče plačilnega sistema ti povem, da je ta krivičen, da ga kritizira gotovo polovica delavstva potem pa vsi brezposelni rudarji, ker se radi plačilnega sistema sprejemajo v delo samo samci. Največ na tej kritiki kriv pa je Jakec, prvič, ker izziva v časopisju, drugič ker nabavlja svojim otrokom luksurjorne stvari, kakor očala in ženske klobuke. V Zabukovci pa je navada za delavsko ženstvo le robec. Delavci z malo družino svojim ženam niti robcev ne morejo kupovati, ti pa nabavljajo svoji sedmorici otrok ženske klobuke in očala, a to morajo gledati in vzdrževati oni delavci, ki so svoje otroke vzgojili brez doklad! S tem kar si, Jakec, v članku omenil radi občinske seje in župana, si se pa javno izdal, da ti še dokaj manjka v glavi predno postaneš res koristen občinski svetovalec, ker niti ne veš, da ima župan pravico na otvoritveni govor in da je bil ta govor pravilen k proračunu. Kar se pa tiče drugih izzivanj, nas tudi ne vznemirjajo. Spomnili smo se samo na ono noč, ko je strela udarila v posteljo župnikove kuharice, pa je ni našla!???

Bratec Ernst, delavski zaupnik.

V Brežicah se je vršil dne 23. aprila 1922 ob 10. predpoldne in v Globokem ob 15. uri popoldne dobro obiskan shod. Na shodih sta poročala nar. poslanec sodrug

Kisovar o nošanjem in zunanjem političnem položaju in agrarni reformi in sodrug Umek Martin o delavski solidarnosti in o postopanju proletariata, da bo dosegel zaželjeni cilj. Predvsem je pa zanimivo, da se je začelo kmetsko-delovno ljudstvo zanimati v tako obilni meri za agrarno reformo, tako da ne bodo mogli več samostojni podrepniki tajiti, da ni siromakov, kateri bi zemljo potrebovali. — Na shodu v Globokem je bila sprejeta tudi sledeča resolucija:

»Ljudstvo, na tem shodu zbrano, soglasno protestira proti enostranskemu postopanju občinskega predstojnika pri sestavljanju volilnih imenikov za volitev občinskih agrarnih odborov. Zahtevamo, da vzame naš govornik, narodni poslanec sodrug Kisovar, to zadevo na znanje in sporoči agrarni direkciji v Ljubljani, da se volilni imeniki revidirajo, predno se bodo izvršile volitve v agrarne odbore občine Glokoko.«

Volitve so bile odložene in bodo pozneje.

Marenberg. Neverjetna so dejstva, ki se dogajajo pri nas. Nenejstano kričijo po svetu, kako škandalozno so plačani in kako slabo žive kaplani. Tu se kaplanu, ki je vedno v gostilni, noč in dan pijan, ki je povzročitelj vseh mogočih škandalov, »junak« spolne narave itd., ne pozna kaj podobnega. Ob gotovih prilikah surovo razgraja in zmerja ljudi s socijem, boljseviki itd. Mi temu kaplanu prav mirno povemo, da če že uganja lopovščine: naj pusti vsaj druge ljudi pri miru. Zelo žalostno pa je, da dušni pastir predstavlja pri nas le predmet do skrajnosti propale npravnosti.

ODPRTO PISMO

gospodu dr. Karlu Trillerju v Ljubljani.

Iz Vaše objave v »Slov. Narodu« doznam, s kako vnemo zastopate interes knezov Windischgrätz, notabene bogatih in lojalnih naših »podanikov«! Nehote se mi vzbujajo spomini, gospodine doktore, zakaj niste branili med vojno s toliko energijo mene v moji »veleizdajniški« zadevi?!

Prevzeli ste v moji aferi v maju 1915. pravno zastopstvo, še tri tedne pred glavno obravnavo ste mi pisali v Judenburg pismo, da pridete zagotovo v Gradec k obravnavi, toda tik pred obravnavo ste mi odpovedali zastopništvo! Ali naj vam povem, kako sem prešpal ono noč pred obravnavo, kako moja žena in moji trije otroci?! Ker mi ni bilo možno v zadnjem hipu dobiti drugega zagovornika, zastopal me je 27. oktobra 1915. pred vojnim sodiščem v Gradcu ex offio zagovornik nemški nacionalc dr. W. Kako ste li mogli pustiti mene, nekdanjega somišljenika demokratske stranke tako na cedilu?!

Seveda, življenje ubogega slovenskega učitelja vam pač g. doktor, ni bilo toliko pri srcu, kakor udobnost bogatega nemškega »firšta«.

Ljubljana, 1. maja 1922.

Fran Mlakar, mestn. učit.

Pismo prijatelja iz Amerike.

Frommland, Minn., 22. marca 1922.

Dragi prijatelj!

Tvoje pismo sem prejel 19. januarja. Nimam Ti kaj posebnega pisati, vsled tega sem toliko časa odlašal. Tu je tudi slabo, ne delamo nič. Kdaj se delo kaj začne, tudi ne vemo. Brezdelje je največji »blagoslov« vojne. Neverjetno je vse to, toda resnično.

Tu v Ameriki ljudje umirajo gladu. To pismo lahko pokažeš vsakemu, da ti bodo verjeli, če jim boš pripovedoval o lakoti. Amerika je najbogatejša dežela na svetu in obenem največji madež na civilizaciji. Tu kurijo farmerji s koruzo, ker nimajo denarja, da bi si kupili premog. Opice, psi, mačke, hodijo v svilenih kostumih, kanarčki, papige in druge živalice se guncajo v srebrnih, pozlačenih kletkah. Delavec in njegova družina pa strada, je strgana in bosa! Kje je tisti prokleti pravični bog danes, da ne udari, oziroma da sploh dopušča, da mala peščica zločincev in degenerirancev gospodari nad pridnim ljudstvom?! Duhovni vseh sekt služijo tem zločincem in farbajo ljudstvo s posmrtnim življenjem, kar lumpje sami ne verujejo! Kadar se ljudstvo zave, gorje jim! Maščevanje bo tako, kakršnega si bodo mogotci sami pripravili! Ruski tirani so mogli vsaj kam bežati, ali v bližnji prihodnosti se bo lahko zgodilo, da ne bo mogoče več kam bežati!

Ameriško ljudstvo je menda zakopano, da nikjer tako. V Ameriki si volimo vlado od vaškega policajca do prezidenta. Wilson je bil slavnata figura velekapitala in tudi nekak tiranček, sedaj je pozabljen. Sedanji prezident Harding je še manj kot slavnata figura, sploh je sramota, da se tako ničlo postavi na tako odgovorno mesto. On je »black hors« ali črni konjiček. To vlogo je igral pri volitvah, zadnje par dni pred volitvami je prišlo njegovo ime na kandidatno listo, preje pa ni noben hudič vedel o njem. Lep primer, kako zabito ljudstvo kontrolira velekapital pri volitvah in kako je lahko izvoljen črni konjiček. Harding je ena najbolj ponižnih kreatur na predsedniškem stolu, kar jih je še kdaj bilo v Ameriki. Bolševiška ruska vlada je od spodaj navzgor, ameriška je pa od zgoraj navzdol. Toda čas je potrpežljiv in ga je tudi vedno dovolj. Čas je tudi tisti, ki bo pomedel z vso korupcijo našega planeta. — Tvoj prijatelj L.

Gospodarstvo.

= Denarni trg. (Zagreb, 2. maja.) V Zürichu je naša valuta od 25. do 30. aprila silno naglo padala, tako, da je prišla z 2.07½ že na 1.67¼. Prvega maja se je zopet nekoliko dvignila, in sicer na 1.85. Danes je ostala še na isti višini. — Ameriški dolar 64 Din, 100 nemško-avstrijskih kron 0.95 Din, čehoslovaška krona 1.26 Din, angleški funt 290 Din, 100 nemških mark 25 Din, italijanska lira 3.38 Din.

= Žitni trg. (Zagreb, 1. maja.) Kilo-gram pšenice 4—4.20 Din, kg rži 3.15 do 3.25 Din, kg koruze do 3.25 Din, kg ječmena 3.12—3.25 Din, kg ovsa 2.95—3.12 Din, kg moke (štev. 0) 5.88—6.12 Din.

Kulturni vestnik.

† VI. Bukovac. Smrt velikega in priljubljenega umetnika, ki je prvi raznesel glas naše umetnosti po svetu, je prišla nepričakovano. Kakor v mnogih slučajih, se občinstvo tudi v tem šele sedaj — ko so se vrata življenja za vedno za njim zaprla — zanima za njegovo delo. Izmed mnogobrojnih del, ki jih je ustvaril neutrudljivi mojster, prinaša lepo serijo ravnokar izšla V. številka »Umjetnosti«, ki jo izdaja Kolegij jugoslovenskih grafikov. Ta številka se odlikuje po zelo zanimivi in raznovrstni vsebini. Omenjamo predvsem razpravo o starejši češki grafiki, ki je bogato ilustrirana. Kdor kupi to številko, podpira obenem stremjenja naših grafikov, katera so najidealnejše narave.

Repertoar slov. narodnega gledališča.

Drama:

Četrtek, 4. maja »Hamlet« (zadnjič v sezoni). Izven.

Petek, 5. maja »Namišljeni bolnik«. Dijaška predstava. Znižane cene. Začetek ob treh. Izven.

Sobota, 6. maja »Marija Stuart«. C. Nedelja, 7. maja »Otok in struga«. Izven.

Ponedeljek, 8. maja »Marija Stuart«. Abon. A.

Torek, 9. maja zaprto.

Operas:

Četrtek, 4. maja »Luiza«. E.

Petek, 5. maja zaprto.

Sobota, 6. maja »Lakmé«. Izven.

Nedelja, 7. maja »Boris Godunov«. Gostovanje g. Josipa Križaja iz Zagreba. Izven.

Ponedeljek, 8. maja zaprto.

Torek, 9. maja »Faust«. Gostovanje g. Josipa Križaja iz Zagreba. Izven.

—iki

POGOVOR.

Navzoči: »Gospod« župnik v pok., več pobožnih kmetov, trije meščani (mešanih nazorov), svobodomislec.

Pogovor se vrši v gostilni pri »Liter do 60 kron«.

Kmet: Ampak to vam povem, gosp. župnik — res čuden slučaj.

Župnik: Da, da čudne so božje naredbe.

Drugi kmet: Kaj? Kaj se je zgodilo?

Kmet: No, ali ne veš, kaj se je dogodilo temu nepridipravu Cenu?

Več kmetov: No, kaj se je zgodilo, povej, ali se je ponesrečil?

Kmet: Hm! To ni več navadna nesreča: čisto na lepem, ravnem je padel in zlomil si roko — zdravnik pa pravi, da ne bo več z njo delal.

Več kmetov: Oooo jeeee... Čisto gotovo: kazen božja ga je enkrat zadela. Saj ni bil že več kot eno leto v cerkvi in kadar govori o veri, se samo norčuje. Kaj pravite, gospod župnik?

Župnik: Da, da, čudne so božje naredbe. Zaslužil je pa — zaslužil, bo se že naučil! Očividno je mladega brezverca angel varuh popolnoma zapustil.

Meščan (nekoliko boječ): Ampak — gospod župnik, to se pač vsakemu lahko zgodi.

Vsi kmetje: Kaj? Toda vi ne verujete, da je to kazen božja? Pa vi mestni ljudje verujete itak samo to, da je cent mesa velik kos.

Svobodomislec: (Postane pazljiv in z zanimanjem zasleduje pogovor).

Drugi meščan: Človek že sam na ve, ali je to zares kazen božja ali kaj drugega. Vsak dan berem novice v »Jutru«, pa najdem vedno polno takih stvari.

Tretji meščan: Jaz tudi berem vsak dan »Slovenca« in vsak dan najdem notri: Nekoga pes ugrizne, nekoga udari konj, nekdo pade z lestve itd.

Župnik: Gospodje, ne dvomite. Bog je pravičen, brez njegove volje še las z glave ne pade.

Svobodomislec: (Prisede bližje, sicer je pa tih).

Neki kmet: Tega vi v mestu z vso vašo takozvano izobrazbo vred ne razumete, kaj ne da, gospod župnik?

Župnik: Da, da, sedaj ste jo pa zadel.

Kmet: Vi ne razlikujete nesreče od nesreče. Tale Cene je ničvrednež. Vedno čita vse sorte buklic, namesto da bi šel

k sv. maši. Takega naj te Bog udari. Skoda je pa za Janeza Lončarja. Ta revež je padel pri Orlovski telovadbi z bradlje in se pobil na glavi; tudi desno nogo si je precej pokvaril. Pa gospod kaplan so ga takoj potolažili: Le potrpite in zahvalite se angelu varuhu, da se niste ubili. Saj vidite, da vas Bog skuša.

Meščan: Tega pa jaz zopet ne razumem. Kako pa si to vi, gospod župnik, razlagate?

Župnik: Čudne so božje naredbe. Prav je imel gospod kaplan. Bog fanta skuša.

Svobodomislec: Gospod župnik — ali bi mi ne hoteli odgovoriti na neko vprašanje?

Župnik: Če boste kaj pametnega vprašali, zakaj ne?

Svobodomislec: Povejte mi, gospod župnik, kako naj živim in delam, da bi me pustil Bog vsaj nekaj časa mirno živeti! Poglejte: Če se kaj pregrešim, me Bog kaznuje; če storim dobro, me skuša. Kako naj torej živim, da ne bom vedno tepen?

Kmetje in eden meščanov: Eeeee.

Župnik: Z vami ni govoriti, vi ste brezverec!

(Plača in odide). Tudi ostali se drug za drugim vzdignejo in gredo domov.

Konec pogovora.

Iščemo delavce za socializem. Plača: socialistični družabni red. Če ga ne boš deležen ti, ga bodo tvoji potomci, toda plača ne izostane. To si zapomni in delaj kakor so delali drugi pred teboj za odpravo telesnega suženjstva, za odpravo tlake, fevdalizma in drugih nadlog, ki so tlačile človeštvo v preteklosti.

IZJAVA.

Podpisani priznavam javno, da sem s svojim dosedanjim obnašanjem in dejanji nasproti delavstvu sam zakrivil, da se vsakdo izogiblje moje obrti, kar me vodi očividno v propast, katero sem si povzročil sam.

Obžalujem tem potom pred prizadetim občinstvom vse svoje storjene napake s prošnjo, da se mi to odpusti ter obljubljam, da hočem biti vbodoče vsakomur objektivni, odkritosrčen in naklonjen. Vtikal se ne bom v zadeve drugih ljudi, ker nočem nositi še vnaprej imena »zahrbtni, stari avstrijski ovaduh«, »škodoželjnež« in podobno.

Da se moja obrt še vnaprej ne bojkotira, voljan sem prizadetim na njihovo zahtevo povrniti tudi materialno škodo.

Priporočam se toplo za obilne obiske v moji trgovini in gostilni, kjer bom nudil solidno, najcenejše in najfinejše blago s 7% popustom. Dobim trafiko ter svojo trgovino razširim v kratkem na prodajo finega češkega sukna, najboljših šivalnih, pisalnih in poljedelskih strojev, vsakovrstne harmonike, najfinejše čevlje, dežnike, otroške vozičke, moška in ženska pokrivala, najfinejša vina itd.

Kupujem poljedelske pridelke in druge predmete po najvišjih dnevnih cenah.

V moji hiši se otvori tudi brivski salon.

Se priporočam ter beležim z odličnim spoštovanjem

Ivan Müller, trgovec in gostilničar.

Bevško, Trbovlje L.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Zdravilišče Slatina Radenci

v Slatini Radenci, okraj Ljutomer

edino zdravilišče v Jugoslaviji z naravnimi ogljično-kislimi in mineralnimi kopelji iz znamenitih radenskih slatin proti srčnim, ledvičnim (Nierenleiden), mehurnim in drugim boleznim.

Ugodni zdravilni uspehi. Zmerne cene.

Sezija od 1. junija do 15. septembra 1922.

,Cinal' Celje

izdeluje vsakovrstno jedilno orodje kakor tudi obešalnike za obleke za hotele in zasebnike, plombe itd. Ima moderno galvanizacijo za poniklanje, bakrenje in medenje.

Se priporoča

JOSIP KIRBICH, CELJE I.

Najfinejše perilno modrilo v kroglicah, kockah in prahu izdeluje

F. TURIN,

špecialno izdelovanje perilnega modrila, CELJE.

Karol Loibner

priporoča svojo vsakovrstno špecerijsko blago. Celje pri „Zvonu“.

Ure budilke, nakleške, veriške, zlatino, srebrnino, očala in poročne prstane kupite najbolje pri

A. Lečnik, urar in zlatar, Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna. Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo,

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopu.

Brzojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Telefon 50, 40 in 457.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-: deposits itd. :—

Dobra gospodinja skrbi, da ima njena hiša pri najmanjših izdatkih vseeno snežnobelo perilo. Zato uporablja le milo z znamko, Gazela'.

Tovarna **Barva** vsakovrstno -- blago.

JOS. REICH Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapetnice in srajce. Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice: Maribor Novomesto Kočevje Gosposka ul. 33 Glavni trg št. 39.

V trgovini **O. Bernatovič** Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako niski ceni:

Moške obleke	od 160 din. naprej
Raglani	od 250 din. naprej
Moške hlače	od 80 din. naprej
Damski plašči	od 150 din. naprej
Damski kostumi	od 180 din. naprej
Damske modne obleke	od 200 din. naprej
Damska krila	od 60 din. naprej
Damske bluze	od 30 din. naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
 Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
 Vezenje poučuje brezplačno.
 Pisalni stroji „Adler“.
 Ceniki zastoj in franko.
 Kolesa iz prvih tovaren.
 Dürkopp, Styria, Waffrenrad.
 Začasno znižane cene!

Več
 tesarjev in tesarskih
 predelavcev

sprejme takoj
Ivan Zakotnik,
 mestni tesarski mojster,
 parna žaga, Ljubljana, Dunajska
 cesta 46.

Iščem spretnega
pleskarja
 ev. slikarja in pleskarja.
Franc Erjautz,
 slikar in pleskar,
 Rogaška Slatina.

Delovodja

z večletno prakso v izdelovanju
 jedilnega orodja in pipev se
 sprejme takoj pri družbi
Akkumulator, Maribor
 Marijina ulica 10.

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev
 Maribor, Ruška cesta 5
 priporoča obleke za moške in
 ženske po zmernih cenah in
 dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...
 delavska pekarna v Mariboru,
 Tržaška cesta št. 38, tel. 324,
 priporoča
 dober kruh in žemlje.

Gostilna
LJUDSKI DOM
 Maribor
 Ruska cesta št. 7

priporoča
 izborna kuhinjo in pijačo.
 ... N. BRUNO MILJANIĆ ...
 tovarna kandičev in slaščičarna
 najnižje cene in vsak čas sveže blago.
 Maribor, Tržaška ulica 4.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

Naiboljše in najvarnejše naložite svoje
 prihranke v

Poštni predal št. 13.
 Telef. Int. št. 178.
 Pošt. ček. rač. št. 10.532.
 Brzroj. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ } brez odbitka rentnega in inva-
 vloge proti 1/2 l. odpovedi po 5% } lidnega davka.

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v
 Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija,
 Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora,
 Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na
 Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

Hranilni kapital K 4,000.000.

== Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico! ==

Nikak strup! Nikaka komična kisna
 kislina!

Garantirano pristni
 na debelo! **namizni kis** na drobno!
 prodaja najmodernejša automa-
 tična kisova tovarna
FELIKS SCHMIDL,
 Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišna gospodinja, ki skrbi za
 zdravje svoje družine, zahtevaj povsod
 samo pristni SCHMIDL-KIS.

Ne pozabite, da je pri
 vinu, čaju in kavi najboljši

KEKS

K. Vidic, Jesenice, Gorenjsko

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavica: Din. 30,000.000.

Rezerve: Din. 15,000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Erceg Novi, Jelsa, Korčula Kotor, Kranj,
 Ljubljana, Maribor, Merkovci, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov za brzrojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street.

New York City.